

4. Безуглий А.А. Вплив амортизаційної політики на прибуток і доходи бюджету // Фінанси України. - 2000. - № 1. - С. 13-19.

5. Лях Л., Короткевич О. Основне протиріччя державної амортизаційної політики та шляхи його подолання // Економіст. - 2000. - № 3. - С. 103-107.

Віра Савицька,

аспірантка кафедри аграрного менеджменту

Київського національного економічного університету

Розвиток регіонального ринку молока і молочних продуктів Київської області

Регіональний ринок - це ринок певного товару чи товарної групи, сфера функціонування якого територіально обмежена. Як і будь-який інший регіональний ринок молока і молочних продуктів потрібно досліджувати з позиції виробників та споживачів продукції. Специфіка регіонального ринку молока і молочних продуктів пов'язана з природними, демографічними, екологічними, економічними особливостями регіону, тому функціональна діяльність регіонального ринку молока спрямована на максимальне використання цих особливостей.

На особливості формування регіонального ринку молока і молочних продуктів впливає низка факторів: чисельність, густота населення, купівельна спроможність споживачів, питома вага міського і сільського населення в регіоні, обсяги, структура та ефективність виробництва молока і молочних продуктів у регіоні, можливі джерела надходження молока і молочних продуктів, фактори кон'юнктурного попиту на різні види молочних продуктів у межах регіону та в масштабах держави. Ємність регіонального ринку - це можливий обсяг реалізації молока і молокопродуктів у межах певної територіальної одиниці. У натуральному вираженні ємність ринку - це сума обсягу виробництва, залишків запасів, імпорту молока і молочних продуктів за мінусом експорту продукції.

На нашу думку, регіональний ринок молока і молочних продуктів - це система економічних, фінансових, обмінно-торгових відносин між виробниками молока та його споживачами, при функціонуванні якого відбувається збалансування попиту та пропозиції і забезпечення на рівні науково обґрунтованих норм споживання молока відповідно до платоспроможного попиту населення.

Регіональний ринок молока і молочних продуктів має специфічні особливості, пов'язані з властивістю продукції. Це великий

асортимент продукції (різні види цільномолочної і кисломолочної продукції, сири, сметана, масла); недостатня транспортабельність та непридатність до тривалого зберігання багатьох видів продукції; сезонні коливання надходження сировини, що впливають на рівномірність завантаження виробничих потужностей молокопереробних заводів, зниження продуктивності праці, подорожчання зберігання запасів сировини та готової продукції; наявність зворотних відходів при переробці молока, що веде до необхідності комплексної переробки продукції, необхідність стабільного ринку збуту для виробника протягом усього року та гарантованого надходження сировини на переробні підприємства, безперебійного забезпечення населення продуктами щоденного попиту [1; 2].

Особливості регіонального ринку молока Київської області пов'язані з особливостями самого регіону, з населенням 1849,6 тис. чол. (на 01.01.99 р.), що становить 3,7% населення України, сільське - 42% населення області, щільність - 65,6 чоловік на км². У м. Києві найбільша щільність населення в Україні - 3287 чоловік на км², співвідношення між кількістю населення в ньому і рештою жителів області становить 1,39:1 [3]. Це одна з найбільш економічно розвинутих областей. Грошові доходи на душу населення в Київській області протягом останніх років є стабільно високими порівняно з середніми в Україні, а в м. Києві є найбільшими в Україні. Регіональний ринок Київської області належить до найбільш ємних ринків України.

Для Київської області та м. Києва характерно: відносно високий рівень життя населення порівняно з середнім в Україні; максимальна вартість споживчого кошика в Україні у м. Києві, протягом 1996-1998 рр. співвідношення між вартістю споживчого кошика та рівнем заробітної плати найвище у Київській області та у м. Києві, а споживання молока і молочних продуктів протягом досліджуваного періоду є вищим порівняно із середнім в Україні [4]. Існування великого адміністративно-промислового центру, а отже, і крупного споживача молока і молочних продуктів, сформувало приміську зону у веденні молочного скотарства у складі Баришівського, Бориспільського, Броварського, Києво-Святошинського, Вишгородського районів.

Територія Київської області належить до зони радіоактивного забруднення у результаті аварії на Чорнобильській АЕС. Це вплинуло на зменшення сільськогосподарських угідь, зміну спеціалізації сільськогосподарських підприємств та раціонів і технологій годівлі худоби, впровадження системи контролю за радіоактивністю сільськогосподарської сировини та продуктів харчування. Молочна продукція посідає значне місце на продовольчому ринку Київської області. Проте в останні роки внаслідок загальної кризи АПК України, зумовленої станом розвитку продуктивних сил усього суспільства, в молочній галузі відбулися негативні зміни, які вплинули на фінансовий стан господарств, еквівалентність товарообміну, спад вироб-

ництва та споживання молока та молочної продукції. Треба зазначити, що під впливом змін, які відбулися останнім часом, майже в третині господарств скотарство як галузь практично згорнулось і підприємства мають виключно землеробський напрям.

Економічний стан, який склався на регіональному ринку молока і молочної продукції в Київській області, далекий від ідеального. Для регіонального ринку молока і молочних продуктів характерно зниження обсягу пропозиції (виробництво молока і молочних продуктів) та попиту (споживання населенням). Протягом 1990-1998 рр. відбулось катастрофічне скорочення валового виробництва молока - на 852,7 тис.т, або на 53%, при цьому виробництво молока в суспільному секторі зменшилось на 930,2 тис.т, або на 72% , а в приватному зросло на 77,5 тис.т, або на 26%. Для створення необхідного обсягу пропозиції молока, який забезпечить попит населення області у молоці та молочних продуктах необхідно підвищити продуктивність корів, збільшити поголів'я, покращити племінні якості худоби. Стримуючі фактори розвитку молочного скотарства в Київській області пов'язані із загальними тенденціями розвитку молочного скотарства в Україні: зниженням продуктивності корів, погіршенням відтворення стада, зменшенням виробництва кормів, недосконалою структурою кормовиробництва.

У Київській області 50,5% молока виробляють господарства приватного сектора, в Україні частка приватних господарств у валовому виробництві молока становить 62%. У зв'язку з цим постає проблема забезпечення заготівлі молока від приватного сектора. До початку реформування економіки забезпечення населення молоком та молочними продуктами здійснювалося в межах системи централізованого формування і розподілу продовольчих фондів, регламентування ціноутворення на продукти харчування. Основний обсяг виробництва молочних продуктів припадав на державні підприємства.

Монопольне становище сфер переробки і торгівлі дозволяє диктувати ціни та умови продажу для товаровиробників, затримувати виплату коштів за реалізовану продукцію, збільшувати свою частку в структурі роздрібної ціни. Така ситуація призвела до зниження доходів сільськогосподарських товаровиробників, погіршення їх фінансового стану. Кошти, які отримали господарства за реалізовану продукцію в 1999 р. часто навіть не забезпечували простого відтворення, водночас переробна промисловість була рентабельною. Причиною кризового стану в аграрному секторі є невідповідність цін на сільськогосподарську продукцію та продукцію промисловості, яка використовується в сільському господарстві. У свою чергу, така невідповідність цін є наслідком недорозвинутості ринків ресурсів і сільськогосподарської продукції.

Виробництво молочної продукції в Київській області за всіма видами протягом 1990-1999 рр. зменшилося, але відбулося значне

зростання виробництва продукції з незбираного молока, яку виробляють сільськогосподарські підприємства. Це пов'язано зі створенням сільгосптоваровиробниками власної переробної бази, що дає змогу наблизити переробку до виробництва, зменшити втрати молока, транспортні витрати, забезпечити сільськогосподарські підприємства гарантованим надходження коштів. Протягом 1996-1997 рр. обсяги молочної продукції, яка вироблена переробними заводами м. Києва невпинно зростає, що пов'язано з організаційними змінами в структурі управління переробних заводів; покращанням заготівлі сировини; модернізацією обладнання та застосуванням нових технологій виробництва; налагодженням мережі збуту продукції.

Аналіз по м. Києву свідчить, що основну частку у виробництві всіх видів молочних продуктів займає молочний завод "Галактон". На ринку молока і молочних продуктів м. Києва крім продукції міських молочних заводів реалізується майже 75% завозної продукції. Кожний переробний завод Київської області має в м. Києві стаціонарну або виїзну торгову точку. На ринку молока і молочної продукції м. Києва широко представлена молочна продукція з інших областей: Черкаської області АТ "Іркліївський сирзавод", Золото-ніського маслозаводу, "Молочний світ" м. Умань; Пирятинського сирзаводу Полтавської області, Павлоградського та Дніпропетровського молокозаводів, які реалізують продукцію тривалого зберігання та підвищеного попиту (десерти, шоколадні сири-глазурі, йогурти).

Молокопереробні підприємства Київської області та м. Києва об'єднані в Асоціацію "Київмолоко". До основних напрямів діяльності Асоціації відносять здійснення технічної та технологічної політики, надання допомоги підприємствам у розвитку фірмової торгівлі, розробка і практичне здійснення спільних з інвесторами, в тому числі з іноземними, проектів і комерційних пропозицій, виконання оптово-збутової, роздрібної торгівлі, надання учасникам консультаційних, експортно-імпортних, рекламних послуг, вивчення асортиментних потреб внутрішнього та зовнішнього ринку молочних продуктів та можливостей їх оптимального збуту.

Таким чином, молокопереробна промисловість Київської області має такі ж недоліки, як молокопереробна промисловість України: висока концентрація дрібних молочних заводів; труднощі із забезпеченням сировиною, яка завозиться не тільки з інших областей, а й інших заводів, недостатній рівень заготівлі молока в приватному секторі, у зв'язку з цим недовикористання виробничих потужностей заводів, недостатній рівень інтеграційних процесів із постачальниками сировини, відсутність глибокої переробки сировини.

Для ефективного функціонування регіонального ринку молока і молочних продуктів потрібна злагоджена робота всіх ланок, пов'язаних з виробництвом, переробкою, доведенням продукції до

споживачів. Тому доцільно розширити мережу заводів середньої потужності в місцях споживання продукції з освоєнням маловідходних та безвідходних технологій виробництва. У великих містах, у зв'язку з необхідністю безперебійного постачання населення молокопродуктами щоденного попиту, доцільно функціонування потужних переробних підприємств. Ці підприємства повинні мати гарантоване надходження сировини та ринки збуту готової продукції, що забезпечується шляхом створення асоціацій, кооперативів із поставальниками сировини та торговельними закладами.

Проведені розрахунки ємності регіонального ринку молока і молочних продуктів свідчать, що для забезпечення населення області молоком і молочними продуктами відповідно раціональним нормам споживання потрібно частково імпортувати ці продукти або збільшити обсяг виробництва молока в області. Природно-економічні особливості Київської області сприяють тому, що регіональний молокопродуктовий комплекс може забезпечити потреби області у цільномолочній продукції, частково в маслі та іншій транспортбельній молокопродукції.

Аналіз реалізації молока і молочних продуктів протягом 1990-1999 рр. свідчить про зміну структури реалізації із поступовим зменшенням питомої ваги продажу заготівельним організаціям до 68,2% та збільшення в рахунок оплати праці до 9,1%, на ринку до 16,6%, за бартером до 6,1%. Реалізація молока за різними видами каналів збуту відрізняється умовами, швидкістю розрахунків та ціною, тому можна вигідно продати молоко, якщо обрати канали збуту з найвищою ціною. Так, найвища ціна реалізації в 1998 р. була на ринку, а найнижча - за бартером, водночас найбільша частка молока і молочних продуктів реалізована заготівельним організаціям, що пов'язано з гарантованим збутом сировини. Вагомість каналу реалізації на ринку пов'язана зі швидкістю розрахунків та найвищою ціною. Бартерні розрахунки із організаціями та натуроплата працівниками мають місце через відсутність коштів на підприємствах та товарним кредитом, який надавали держава та посередники.

Тому для вдосконалення регіонального ринку молока і молочних продуктів доцільно підвищити ступінь інфраструктурного освоєння ринку, тобто сформувати мережу оптових ринків у великих містах; збільшити обсяг продукції, яка реалізується за прямими зв'язками та цінами, які визначає попит і пропозиція; заборонити адміністративні перепони на перевезення продукції між регіонами області та країни в цілому; розвивати транспорт, зв'язок, систему зберігання продукції, що покращить територіальну мобільність молокопродукції.

Самсон використаної літератури

1. Дерій В.А., Роженюк В.М. Організаційно-технологічні особливості молокопереробного виробництва // Економіка АПК. - 2000. - № 1. - С. 61-68.
2. Ринок продовольства / За ред. В.І. Бойка. - К.: ІАЕ, 1996. - 277 с.
3. Сухенко О.М. Про задоволення потреб населення Київщини в овочевій продукції // Економіка АПК. - 1996. - № 4. - С. 50-53.
4. Балабанов Г.В. Территориальная сегментация продовольственного рынка Украины // Аналитические исследования ЦПЭР. - № 46. - 1998. - 49 с.

Олександр Синицький,

*кандидат економічних наук, доцент,
заступник директора з навчальної роботи
Львівського філіалу УАДУ*

Максим Артеменко,

*спеціаліст першої категорії кафедри
управління трудовими ресурсами
Львівського філіалу УАДУ*

Випуск муніципальних облігацій місцевими органами влади

Місцеві органи влади в Україні стикаються з тими ж проблемами, які доводиться вирішувати місцевим органом влади в розвинутих країнах: необхідність розвитку інфраструктури міста за умов нестачі фінансових ресурсів.

В Україні, як і в Росії, в умовах скорочення бюджетних доходів, існує тенденція відмовлятися від інвестиційних витрат на користь поточних. На муніципальному рівні відмова від фінансування інвестиційних витрат означає постійне збільшення витрат поточного бюджету, викликане прогресуючим зростанням витрат на поточний ремонт об'єктів муніципальної інфраструктури [1]. Для виходу із цього замкненого кола необхідно знайти джерела фінансування інвестиційних витрат. При цьому треба враховувати, що сучасний рівень доходів населення і рентабельності підприємств не дозволяє розраховувати на суттєве збільшення місцевих податкових надходжень, так само, як і на трансфери з вищестоящих бюджетів, оскільки державний і регіональні бюджети зазнають аналогічних труд-